

คำอธิบายเกี่ยวกับวรรณยุกต์

1. คำจำกัดความที่ใช้

ในการพูดถึงระดับเสียงสูงต่ำ ในภาษาที่มีวรรณยุกต์นั้นมีคำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งควรให้คำจำกัดความ ดังนี้คือ

1.1 ระดับเสียงสูงต่ำ (pitch) หมายถึงระดับเสียงสูงต่ำ ในภาษา ที่รับได้จากโสตสัมผัสว่าเป็นเสียงสูงหรือต่ำ¹ ระดับเสียงสูงต่ำนี้มีอยู่ในทุกภาษา ไม่ว่าจะ เป็นภาษาที่มีวรรณยุกต์ หรือภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ก็ตาม และระดับเสียงสูงต่ำนี้ไม่ได้ชี้เฉพาะว่า เป็นเสียงสูงต่ำของคำหรือของประโยค ตัวอย่างเช่น เมื่อได้ยินคำว่า จำ, ป่า, คำ, ข่า ในภาษาไทยกรุงเทพฯ จะทราบได้จากโสตสัมผัสว่าเป็นเสียงต่ำ เป็นต้น

อนึ่ง การให้ค่าของเสียงสูงต่ำในภาษาพูด มีวิธีการ 2 วิธี คือ

1. การให้ค่าเสียงสูงต่ำที่เป็นจริง (Absolute Pitch) หมายถึง การให้ค่าเสียงสูงต่ำ โดยอ้างอิงค่าอัตราการสั่นของเส้นเสียง² ซึ่งมีหน่วยเป็นรอบต่อวินาที หรือเฮิรตซ์ ในการใช้เครื่องมือวัดค่าเสียงสูงต่ำที่เป็นจริงจากภาพคลื่นเสียง คือ การวัดค่า ความถี่มูลฐาน หรือวัดค่าอัตราการสั่นของเส้นเสียงนั่นเอง

2. การให้ค่าเสียงสูงต่ำ ที่ได้จากการฟังและการเปรียบเทียบกันในระบบหนึ่ง ๆ (Relative Pitch) หมายถึง การให้ค่าเสียงสูงต่ำหลังจากฟังแล้วว่าเป็น

---

¹ Ilse Lehiste, Suprasegmentals (Massachusetts: M. I. T. Press, 1970), p. 54.

² สุดาพร ลักษณ์นาริน "การวิเคราะห์เสียงพูดโดยแผ่นภาพคลื่นเสียง" หน้า 11.

เสียงสูงหรือเสียงต่ำ ซึ่งผู้ฟังแต่ละคนอาจจะมีระบบการฟังไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม นักวิทยาศาสตร์มีวิธีการให้ค่าของเสียงสูงต่ำในระบบเสียงหนึ่ง ๆ เป็น 5 ระดับคือ เสียงสูง เสียงกลางค่อนข้างสูง เสียงกลาง เสียงกลางค่อนข้างต่ำ และเสียงต่ำ หลังจากให้ค่าของเสียงสูงต่ำนี้ การที่จะบอกว่าในระบบวรรณยุกต์ของภาษาหนึ่ง ๆ มีเสียงอะไร นอกจากการฟังในตอนแรกแล้วยังต้องมีการฟังเปรียบเทียบในระบบของภาษานั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง เช่น ในการฟังครั้งแรก ภาษานั้นมีเสียงวรรณยุกต์กลาง กลางค่อนข้างต่ำ และต่ำ แต่เมื่อฟังเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมดในภาษานั้น พบว่า เสียงวรรณยุกต์กลางนั้นใช้ระดับเสียงสูงที่สุด ในภาษานั้นก็ต้องเรียกวรรณยุกต์นั้นว่า วรรณยุกต์สูง นั่นก็คือ เป็นการเปรียบเทียบในระบบของภาษาหนึ่ง ๆ นั้นเอง

1.2 วรรณยุกต์ (tone) หมายถึง เสียงสูงต่ำที่ใช้สื่อความหมายในระดับคำ¹ คำนี้จะมีความหมายกว้าง ๆ ทั้งในแง่สัทศาสตร์และระบบเสียง ตัวอย่างเช่น วรรณยุกต์ตรีในภาษาไทยกรุงเทพฯ มีความหมายในทางสัทศาสตร์เป็นวรรณยุกต์ที่มีเสียงสูง และมีความหมายในทางระบบเสียงเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์หนึ่งที่แตกต่างจากหน่วยเสียงวรรณยุกต์อื่น ๆ เช่น หน่วยเสียงวรรณยุกต์เอก หรือหน่วยเสียงวรรณยุกต์โท ในระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยกรุงเทพฯ

1.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ (toneme) หมายถึง วรรณยุกต์ที่สามารถใช้บ่งความแตกต่างของคำได้ กล่าวคือ ใช้ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงเท่านั้น และในการวิเคราะห์หาหน่วยเสียงวรรณยุกต์มีเกณฑ์ซึ่งนักภาษาศาสตร์โครงสร้างกำหนดไว้² ตัวอย่างเช่น เสียงวรรณยุกต์สองเสียงจะเป็นคนละหน่วยเสียงวรรณยุกต์ เมื่อต่างกัน (contrast) ในสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน (identical environment) หรือสิ่งแวดล้อม

¹Kenneth L. Pike, Tone languages. (Michigan: The University of Michigan Press, 1972) pp. 3-4.

²Ibid.

คล้ายกัน (analogous environment)¹ เช่น คำว่า "นา" และ คำว่า "น้ำ" เสียงวรรณยุกต์ในคำทั้ง 2 คำนี้ จะเป็นคนละหน่วยเสียงกัน เพราะต่างกันในเรื่องแวดล้อมเหมือนกัน เป็นต้น

1.4 เสียงวรรณยุกต์ (tonetic patterns หรือ tonal features)

หมายถึง ลักษณะเสียงสูงต่ำหรือลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์² เท่านั้น เช่น วรรณยุกต์สามัญในภาษาไทยมาตรฐาน มีลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางระดับ เป็นต้น (ดูข้อ 3 หน้า 114 ประกอบ)

2. สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์

สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ จะใช้อักษรย่อ "ว." โดยมีตัวเลขตามหลัง ตัวเลขนี้ หมายถึง หน่วยเสียงซึ่งในภาษาไทยอาจมีได้ตั้งแต่ 1-6 หน่วยเสียง ดังนี้ ว.1 ว.2 ว.3 ว.4 ว.5 และ ว.6

3. การแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์

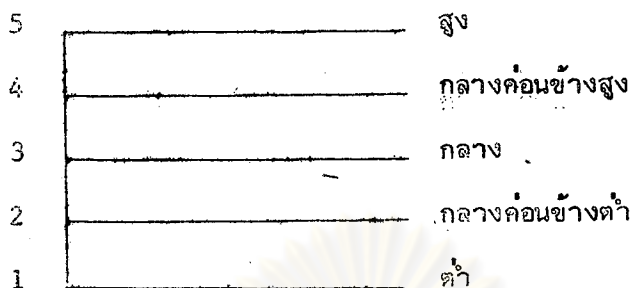
การแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ อาจจะแสดงได้ 2 วิธี คือ

3.1 ใช้ตัวเลข แสดงระดับ และการเปลี่ยนระดับขึ้น หรือตกของเสียงวรรณยุกต์ ตัวเลขนี้มีตั้งแต่ระดับที่ 1-5 ซึ่งใช้แทนระดับเสียงต่ำ, กลางค่อนข้างต่ำ, กลาง, กลางค่อนข้างสูง และสูง ตามลำดับ ระดับดังกล่าวนี้ได้มาจากการที่นักสัทศาสตร์แบ่งระดับเสียงสูงต่ำที่ผู้พูดใช้จากสูงสุดไปจนถึงต่ำสุด ดังแสดงในแผนภูมิ

¹จิมมี ซี. แฮร์ริส และธีระพันธ์ วงศ์ไทย, แบบฝึกหัดการวิเคราะห์เสียงในภาษา

(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุภาวดี, 2516), หน้า 1-3.

²Kenneth L. Pike, Tone Languages. pp. 3-4.

ในการแสดงระดับและการเปลี่ยนระดับขึ้นหรือตกของเสียงวรรณยุกต์นั้น ตัวเลขอาจจะประกอบด้วยเลข 2 ตัว หรือ 3 ตัว ก็ได้ โดยตัวเลขตัวแรกแสดงถึงจุดเริ่มของเสียงวรรณยุกต์ และตัวเลขตัวสุดท้าย แสดงถึงจุดจบของเสียงวรรณยุกต์ ส่วนเลขตัวกลาง แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงระหว่างจุดเริ่มต้นกับจุดจบของเสียงวรรณยุกต์ ตัวอย่างเช่น

เสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ (4-4) หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ที่จุดเริ่มต้นของเสียง จนกระทั่งถึงจุดจบของเสียง อยู่ประมาณระดับเสียงที่ 4 โดยตลอด

3.2 ใช้เส้นแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ (Tone letterหรือ Tone stick) เพื่อแสดงระดับและการเปลี่ยนระดับขึ้นหรือตกของเสียงวรรณยุกต์ เส้นแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์นี้ จะบอกให้ทราบว่า ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์มีลักษณะเป็นอย่างไร ซึ่งลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ อาจมีได้ต่าง ๆ กันดังนี้ คือ

1. เสียงวรรณยุกต์ระดับ (level tone) หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ซึ่งมีระดับเสียงสูงต่ำ ค่อนข้างคงที่อยู่ในระดับเดียวกันตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดจบของการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์ระดับ อาจแบ่งเป็น

- 1.1 เสียงสูงระดับ (high-level)
- 1.2 เสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ (higher-mid-level)
- 1.3 เสียงกลางระดับ (mid-level)
- 1.4 เสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ (lower-mid-level)
- 1.5 เสียงต่ำระดับ (low-level)

2. เสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ซึ่งระดับสูงต่ำ ในช่วงระยะตั้งแต่จุดเริ่มต้น จนกระทั่งจุดจบของการออกเสียง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนโดยอาจจะขึ้นสูง หรือตกลงต่ำ ขึ้นสูงแล้วตกลงต่ำ หรือตกลงต่ำแล้วขึ้นสูง นั่นคือ ระดับของเสียงไม่อยู่ในระดับเดียวกันตลอด อาจแบ่งเป็นชนิดใหญ่ ๆ ได้ 2 แบบคือ

2.1 เสียงวรรณยุกต์ "ขึ้น"

2.2 เสียงวรรณยุกต์ "ตก"

2.1 เสียงวรรณยุกต์ขึ้น หมายถึง เสียงที่จุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ที่ระดับต่ำกว่าจุดจบของเสียงซึ่งลักษณะการขึ้นสูงของเสียงวรรณยุกต์นั้น อาจแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะคือ

2.1.1 เสียงขึ้นทันที

2.1.2 เสียงเลื่อนขึ้น

2.1.3 เสียงคงระดับขึ้น¹

2.1.4 เสียงเปลี่ยนระดับขึ้น²

¹ ตัวอย่างเสียงคงระดับขึ้น มีปรากฏในภาษาถิ่นสุพรรณบุรี เช่น คำว่า "ไถ" ในภาษาถิ่นย่อยของตำบลวังน้ำซับ ออกเสียงดังนี้ [tɕai /] (ดูงานวิจัยของ กัลยา ดิงศรีดิษฐ์ หน้า 117 ในบทที่ 3 ประกอบ)

² จากคำบอกเล่าของ สุดาพร ลักษณะนิาริน พบว่า เสียงเปลี่ยนระดับขึ้นเป็นเสียงที่ปรากฏในภาษาอีสานบางถิ่น เช่น คำว่า กา บาน จะมีเสียงวรรณยุกต์เป็น [ɰ] เป็นต้น

ภาพที่ 13 แผนผังแสดงลักษณะการขึ้นสูงของเสียง
วรรณยุกต์ทั้ง 4 ลักษณะ

ขึ้นทันที	เลื่อนขึ้น	คงระดับขึ้น	เปลี่ยนระดับขึ้น
✓	L	U	↘

อนึ่ง ลักษณะการขึ้นทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวนี้ อาจจะมีระดับเสียงใดก็ได้

ตัวอย่าง วรรณยุกต์จัตวา ในภาษาไทยมาตรฐาน จากการฟังด้วยหู จะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้นทันที [↘] เป็นต้น

2.2 เสียงวรรณยุกต์ตก หมายถึง เสียงที่จุดเริ่มต้นของการออกเสียงอยู่สูงกว่าจุดจบของเสียงซึ่งลักษณะการตกของเสียงวรรณยุกต์นั้น อาจแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะคือ

2.2.1 เสียงตกทันที

2.2.2 เสียงเลื่อนลง

2.2.3 เสียงคงระดับตก¹

2.2.4 เสียงเปลี่ยนระดับตก²

¹ จากงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาสุพรรณบุรี ของกัลยา ตั้งศุภนิตย์ พบว่า ภาษาถิ่นย่อยบางถิ่นมีความต่างกันระหว่างเสียงตกทันที กับเสียงคงระดับตก เช่น ภาษาถิ่นย่อยของตำบลวังหว่า อำเภอสรีประจัน คำว่า "ขา" และ "ข้า" ออกเสียงดังนี้คือ [khaa ↘] และ [khaa ↘] เป็นต้น

² จากคำบอกเล่าของสุตาพร ลักษณะณาริน พบว่า เสียงเปลี่ยนระดับตกปรากฏในภาษาอีสานบางถิ่น ดังเช่น คำว่า ข้า ภาษาอีสานบางถิ่นจะมีเสียงวรรณยุกต์เป็น [↘] เป็นต้น

ภาพที่ 14. แผนผังแสดงลักษณะการตกของเสียงวรรณยุกต์

ตกทันที	เลื่อนลง	คงระดับตก	เปลี่ยนระดับตก
			

อนึ่ง ลักษณะการตกทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวแล้วนี้ อาจจะเป็นที่ระดับเสียงใดก็ได้

ตัวอย่าง วรรณยุกต์โท ในภาษาไทยมาตรฐานจากการฟัง จะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูง ตกทันที

นอกจากนี้เสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับยังอาจจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ขึ้น-ตก (Rising-falling tone) หรือ เสียงวรรณยุกต์ตก-ขึ้น (Falling-rising tone) โดยที่ลักษณะการขึ้น-ตก หรือการตก-ขึ้นของเสียง จะเกิดกับระดับเสียงระดับใดก็ได้ เช่นกัน

เสียงวรรณยุกต์ขึ้น-ตก หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มจากระดับเสียงหนึ่ง ขึ้นไปในระดับที่สูงกว่าแล้วตกลงมาในตอนท้าย โดยอาจจะตกลงมาเท่า สูงกว่า หรือต่ำกว่า จุดเริ่มต้นก็ได้

เสียงวรรณยุกต์ตก-ขึ้น หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มจากระดับเสียงหนึ่ง แล้วตกลงมาในระดับที่ต่ำกว่า และขึ้นสูงไปอีกในตอนท้าย โดยอาจจะขึ้นไปเท่า สูงกว่า หรือต่ำกว่า จุดเริ่มต้นก็ได้

จะเห็นได้ว่า การแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ จะใช้ตัวเลขหรือเส้นแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ก็ได้ แต่เส้นแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ จะแสดงรายละเอียดของเสียงวรรณยุกต์ได้ดีกว่า เช่น

การแสดงผลของเสียงวรรณยุกต์	ใช้เส้น	ใช้ตัวเลข
เสียงสูง-ตกทันที	↘	5-2
เสียงสูง-คงระดับตก	↘ —	5-2
เสียงสูง-เปลี่ยนระดับตก	↘ ↘	5-2

ภาพที่ 15 แผนผังแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก

จากภาพที่ 15 นี้ จะเห็นว่า การใช้ตัวเลขไม่สามารถแสดงความแตกต่างระหว่างลักษณะการตกของเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 3 เสียงนี้เลย

ดังนั้น ในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการนำเสนอผลข้อมูลในวิทยานิพนธ์นี้ จะแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ด้วยเส้นแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์

4. เกณฑ์ในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์

จากการศึกษาวิจัยที่ศึกษาภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ผู้วิจัย มีความเห็นว่า ในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์นั้น ผู้วิจัยภาษาแต่ละท่านจะใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ที่ต่างหากัน และพอจะจัดกลุ่มการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ ได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์ความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์ (Phonetic Similarity)
2. การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์การแจกแจงแบบสับหลัก (Complementary Distribution)

การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์ความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์

การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์ความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์นี้จะพิจารณาถึงความแตกต่างของเสียงที่มีการแจกแจงแบบสับหลัก ว่ามีลักษณะทางสัทศาสตร์

คล้ายคลึงกันหรือไม่ โดยเห็นว่า ถ้าเสียงเหล่านั้นไม่มีความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์ ก็ถือว่าเป็นหน่วยเสียงที่แตกต่างกัน เช่น ในกรณีทีภาษามีเสียงวรรณยุกต์ 2 เสียง ที่มีการแจกแจงแบบสัทศาสตร์แต่มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงต่างกัน คือ เสียงกลางระดับ และเสียงกลางค่อนข้างต่ำ-ขึ้น¹ ถ้าใช้เกณฑ์ดังกล่าวนี้เป็นหลัก ก็จะวิเคราะห์ว่า เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 2 เสียงนี้เป็นวรรณยุกต์คนละหน่วยเสียง ตัวอย่างเช่น ในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช วิไลวรรณ คำรักษ์² ได้จัดเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ กับกลางระดับ เป็นคนละหน่วยเสียง ทั้งที่ทั้ง 2 เสียงนี้มีการแจกแจงแบบสัทศาสตร์ คือ เสียงสูงระดับเกิดในคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง ส่วนเสียงกลางระดับเกิดเฉพาะในคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง การจัดเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 2 เสียงนี้เป็นคนละหน่วยเสียง ผู้วิจัยคิดว่า วิไลวรรณ คำรักษ์ วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษานครศรีธรรมราช โดยอิงเกณฑ์ความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์ เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์การแจกแจงแบบสัทศาสตร์

การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์การแจกแจงแบบสัทศาสตร์นี้ จะพิจารณาถึงความแตกต่างของเสียงที่มีการแจกแจงแบบสัทศาสตร์ว่าเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน ไม่ว่าเสียงนั้น ๆ จะมีความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์หรือไม่ เช่น ในกรณีทีภาษามีเสียงวรรณยุกต์ 2 เสียงที่มีการแจกแจงแบบสัทศาสตร์แต่มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงต่างกัน คือ เสียงกลางระดับ และเสียงกลางค่อนข้างต่ำ-ขึ้น ถ้าใช้เกณฑ์ดังกล่าวนี้เป็นหลัก ก็จะวิเคราะห์ว่า เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 2 เสียงนี้ เป็นวรรณยุกต์หน่วยเสียงเดียวกัน แต่ถือว่าหน่วยเสียงนี้มีเสียงวรรณยุกต์ย่อย 2 เสียง ซึ่งมีข้อจำกัดในการปรากฏต่างกัน ตัวอย่างเช่น ในการ

¹ ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ หน้า 110-113 ประกอบ

² วิไลวรรณ คำรักษ์ "ระบบหน่วยเสียงในภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช",

วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นสุพรรณบุรี กัลยา ดิงศภักดิ์¹ ได้จัดเสียงวรรณยุกต์
 กลางระดับ กับต่ำ-ขึ้น เป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อย 2 เสียง ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน²
 โดยที่เสียงวรรณยุกต์ย่อยทั้ง 2 เสียงนี้ มีการแจกแจงแบบสลับหลัก คือ เสียงกลางระดับ เกิด
 ในคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง ส่วนเสียงต่ำ-ขึ้น เกิดในคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ
 การจัดเสียงกลางระดับ และเสียงต่ำ-ขึ้น เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์เดียวกันนี้ ผู้วิจัยคิดว่า
 กัลยา ดิงศภักดิ์ วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษาย่อยตำบลหัวเขา โดยอิงเกณฑ์การ
 แจกแจงแบบสลับหลักนั่นเอง เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้วิจัยท่านนี้ วิเคราะห์วรรณยุกต์โดยอิงเกณฑ์การแจกแจงแบบ
 สลับหลัก มีผลคือ สามารถแสดงให้เห็นว่า ภาษาสุพรรณบุรี และภาษากรุงเทพฯ มีระบบ
 วรรณยุกต์แบบภาษาไทยถิ่นกลางเหมือนกัน คือ มีจำนวนวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง แต่ภาษา
 ทั้งสองภาษานี้ต่างกัน เนื่องจากมีเสียงวรรณยุกต์ย่อยแตกต่างกัน

จะเห็นได้ว่า เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ มีผลต่อระบบวรรณยุกต์
 ของภาษานั้น ๆ ดังนั้น แม้ว่าผู้วิเคราะห์ที่วิเคราะห์ภาษาเดียวกันแต่ใช้เกณฑ์ต่างกัน ก็จะมี
 ระบบวรรณยุกต์ของภาษานั้น ๆ ต่างกันได้ เช่น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Kalaya Tingsabadh, "A Phonological Study of the Thai
 Language of Suphanburi Province" (Ph. D. Dissertation, School of
 Oriental and African Studies, University of London, 1980) pp. 129,
 132 and 138.

²ตัวอย่างที่ยกมา คือ ภาษาย่อยของตำบลหัวเขา อำเภอดำเนินนางพิก

ข้อมูล	ลักษณะการสัทศาสตร์ ของวรรณยุกต์	การวิเคราะห์โดย อิงเกณฑ์แบบที่ 1	การวิเคราะห์โดย อิงเกณฑ์แบบที่ 2
ni: "หนี"	┌	ว.1	ว.1.1 เมื่อมี พยัญชนะต้นเป็น อักษรสูง
tɕi: "จี"	┌	} ว.2	} ว.1.2 เมื่อมีพยัญชนะต้น เป็นอักษรกลาง
bi: "บี"	┌		

หมายเหตุ   เกณฑ์แบบที่ 1 คือ เกณฑ์ในเรื่องความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์
                  เกณฑ์แบบที่ 2 คือ เกณฑ์ในเรื่องการแจกแจงแบบสัทลักษณ์

เกณฑ์ในการวิเคราะห์วรรณยุกต์ทั้ง 2 แบบ ดังกล่าวแล้วนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า มีข้อดี
ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การวิเคราะห์วรรณยุกต์ที่ใช้เกณฑ์ความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์นั้น
เหมาะแก่การศึกษาริขัยภาษาเชิงพรรณนา ซึ่งจะศึกษาภาษาย่อยเพียงภาษาเดียว เพราะจะ
ทำให้สามารถพรรณนาถึงระบบวรรณยุกต์และการแจกแจงของเสียงวรรณยุกต์ได้ชัดเจนไม่ซับซ้อน
ส่วนการวิเคราะห์วรรณยุกต์ที่ใช้เกณฑ์การแจกแจงแบบสัทลักษณ์นั้น เหมาะแก่การศึกษา
เปรียบเทียบภาษาย่อยที่เป็นภาษาถิ่นเดียวกัน เพราะจะทำให้ได้ระบบและการแจกแจงเสียง
ของภาษาถิ่นย่อยที่เหมือนกัน แต่มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงย่อยแตกต่างกัน การที่ภาษา
ถิ่นย่อยเหล่านั้นมีระบบเหมือนกัน ทำให้สะดวกในการเปรียบเทียบการแปรของหน่วยเสียง
เดียวกัน (ดูรายละเอียดเรื่องหน่วยเสียงร่วม หน้า (21) ประกอบ)

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย จะวิเคราะห์วรรณยุกต์โดยใช้เกณฑ์การแจก
แจงแบบสัทลักษณ์เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นว่าภาษาภูเก็จ พังงา กระบี่ และตรัง ซึ่งเป็น
ภาษาไทยถิ่นใต้เดียวกัน มีระบบวรรณยุกต์ที่เหมือนกัน แต่การที่ภาษาภูเก็จ พังงา กระบี่
และตรัง จะแตกต่างกันหรือไม่นั้นเป็นเรื่องลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาย่อยนั้น ๆ
เป็นสำคัญ

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้ ตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างถิ่น กล่าวคือ เป็นงานวิจัยเปรียบเทียบภาษาถิ่นย่อยของภาษาไทยถิ่นใต้ ดังนั้น ผู้วิจัยจะเน้น เถกเถกในเรื่องการแจกแจงแบบสลับหลักเป็นสำคัญดังกล่าวแล้วข้างต้น นั่นคือ ผู้วิจัยจะใช้ความแตกต่างของลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ มาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งเขตภาษาในจังหวัด ดังกล่าว เพราะจะถือว่า ภาษาใน 4 จังหวัดดังกล่าวนี้ จะมีระบบวรรณยุกต์เหมือนกัน คือ มีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงเท่ากัน แต่มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน

ภาษาใน 4 จังหวัดดังกล่าวนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม โดยเปรียบเทียบ ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ ดังนี้ คือ (ดูภาพที่ 16 หน้า 120 ประกอบ)

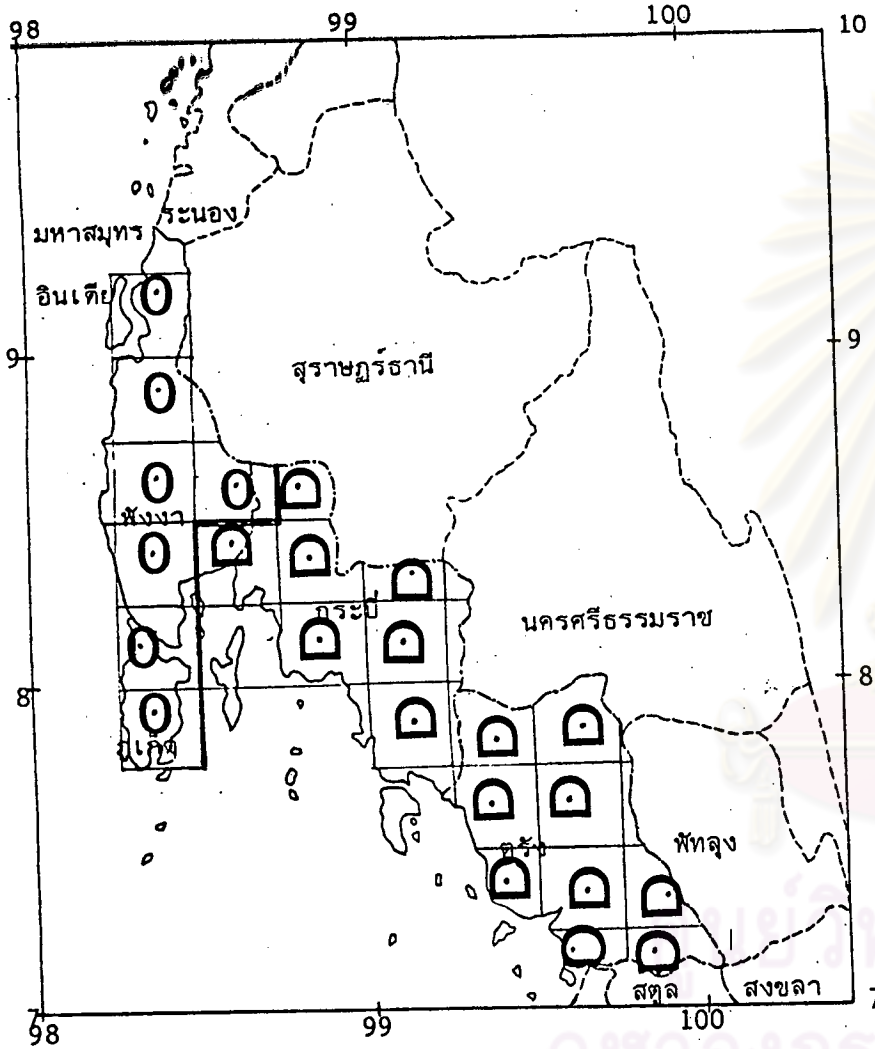
1. กลุ่มภาษาภูเก็ตและพังงา (ยกเว้นภาษาถิ่นที่พูดในพื้นที่บางส่วนของทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดพังงาซึ่งอยู่ติดกับจังหวัดกระบี่¹)

2. กลุ่มภาษาตรัง กระบี่ (และภาษาถิ่นที่พูดในพื้นที่บางส่วนของทิศ ตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดพังงาซึ่งอยู่ติดกับจังหวัดกระบี่)

1. กลุ่มภาษาภูเก็ตและพังงา (ยกเว้นภาษาถิ่นที่พูดในพื้นที่บางส่วนของทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดพังงาซึ่งอยู่ติดกับจังหวัดกระบี่)

วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มนี้ มีจำนวน 6 หน่วยเสียง โดยมีลักษณะ ทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ ดังนี้ คือ (ดูภาพที่ 17 หน้า 121 ประกอบ)

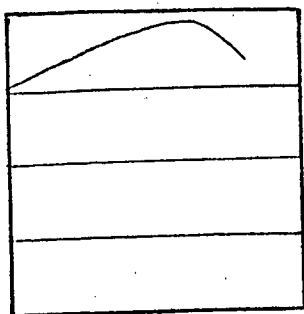
ศูนย์วิจัยทั่วไป
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

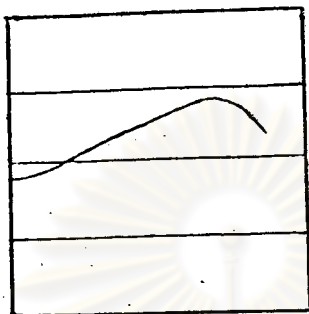
- O แสดงกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ กลุ่มที่ 1
- D แสดงกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ กลุ่มที่ 2

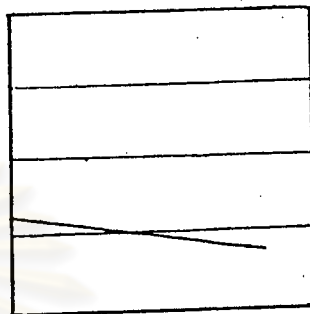
ภาพที่ 16 แผนที่แสดงการแบ่งเขตภาษาถิ่นในจังหวัด ตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต โดยใช้ลักษณะทางสถิติศาสตร์ของวอร์เรนยุคต์เป็นเกณฑ์

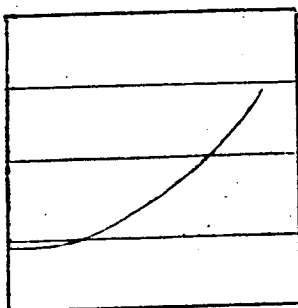
ว. สูง - ขึ้น - ตก

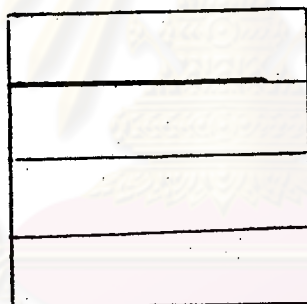
ว. กลาง - ขึ้น - ตก

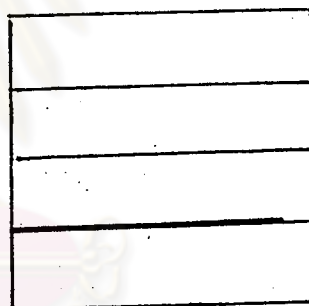
ว. ต่ำ - ตก

ว. ต่ำ - ขึ้น

ว. สูง ระดับ

ว. ต่ำ ระดับ

ภาพที่ 17 ลักษณะทางสังศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้ กลุ่มที่ 1.

1.1 วรรณยุกต์ที่ 1 คือ วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก $\nearrow/\searrow$ หน่วยเสียง-
วรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 4 แล้วค่อย ๆ เลื่อนสูงขึ้นไป
ประมาณระดับเสียงที่ 5 และตกลงมาทันทีในตอนท้ายของพยางค์ที่ระดับเสียงที่ 4

เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ในภาษาถิ่นกลุ่มที่ 1 นี้ เป็นเสียงที่เกิดขึ้นใน
พยางค์เป็น¹ ซึ่งในการเขียน ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ และมี
พยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง

ตัวอย่าง²

wi: ¹	"หรี"
hu: ¹	"หุ"
si: ¹	"หือ"
fu: ¹	"หู่"
si:n ¹	"หีน"

1.2 วรรณยุกต์ที่ 2 คือ วรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-ตก $\nearrow/\searrow$ หน่วยเสียง
วรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 3 แล้วเลื่อนสูงขึ้นประมาณระดับ
เสียงที่ 4 และตกลงมาทันทีในตอนท้ายของพยางค์ที่ระดับเสียงที่ 3

เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 นี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียน
ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง

ตัวอย่าง

di: ²	"ดี"
ti: ²	"ตี"
bi: ²	"บี" (กระ)บี
pu: ²	"ปู"
pu: ²	"ปู"
pi:n ²	"ป็น"

¹ในเรื่องความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะพยางค์กับวรรณยุกต์ ให้ดูเรื่องลักษณะ
พยางค์ (บทที่ 2) หน้า 73-76 ประกอบ

²ในบทนี้ ตัวอย่างทั้งหมดที่ยกมา ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แสดงพยัญชนะ สระ และ
วรรณยุกต์ ในระดับระบบเสียง

1.3 วรรณยุกต์ที่ 3 คือ วรรณยุกต์ ต่ำ-ตก /H/ หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 2 แล้วค่อย ๆ เลื่อนลงมาประมาณระดับเสียงที่ 1

เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในภาษาไทยถิ่นกลุ่มนี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียน ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ

<u>ตัวอย่าง</u>	ru: ³	"รู"
	ru: ³	"รู"
	tɕhi: ³	"ซู"
	wi: ³	"รู"
	khi:m ³	"คิม"
	ju:ɰ ³	"มุง"

1.4 วรรณยุกต์ที่ 4 คือ วรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น /L/ หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 2 แล้วเลื่อนสูงขึ้นประมาณระดับเสียงที่ 4

เสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ในภาษาไทยถิ่นกลุ่มนี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียนมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ หรือในพยางค์ตาย สระยาว ที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ

<u>ตัวอย่าง</u>	khu: ⁴	"คู"
	khi: ⁴	"คี่"
	phi: ⁴	"พี"
	ri:t ⁴	"ริด"
	mi:t ⁴	"มิด"
	mu:k ⁴	"มูก" (น้ำ)มูก

1.5 วรรณยุกต์ที่ 5 คือ วรรณยุกต์ สูงระดับ / ̄ / หน่วยเสียง-
วรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของการออกเสียง จนกระทั่งจุดจบของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียง
ที่ 4 โดยตลอด

เสียงวรรณยุกต์ที่ 5 นี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียน
มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง อักษรต่ำที่มี "ห" นำ และอักษร
กลาง หรือเป็นเสียงที่เกิดในพยางค์ตาย สระยาว ที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง อักษรต่ำ
ที่มี "ห" นำ หรืออักษรกลาง

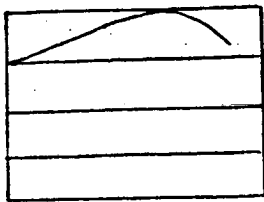
<u>ตัวอย่าง</u>	su: ⁵	"สู้"
	ku: ⁵	"กู"
	khi: ⁵	"ฮี้"
	ni: ⁵	"หนึ"
	bi: ⁵	"ฮี้"
	bu:t ⁵	"บูด"
	mu:k ⁵	"หมุก" (จมุก)

1.6 วรรณยุกต์ที่ 6 คือ วรรณยุกต์ ต่ำระดับ / ̇ / หน่วยเสียง
วรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของการออกเสียง จนกระทั่งจุดจบของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียง
ที่ 2 โดยตลอด

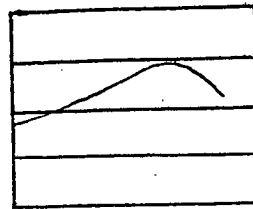
เสียงวรรณยุกต์ที่ 6 นี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียน
มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ

<u>ตัวอย่าง</u>	tɕhu: ⁶	"ฮู้"
	ru: ⁶	"รึ"
	tɕhi: ⁶	"ฮึ"

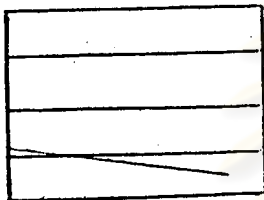
2. กลุ่มภาษากระปีและตริง (และภาษาถิ่นที่พูดในพื้นที่บางส่วนของทิศตะวันออก
เสียงใต้ของจังหวัดพังงา ซึ่งอยู่ติดกับจังหวัดกระปี)

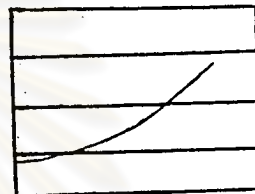
ว.1 สูง - ขึ้น - ตก

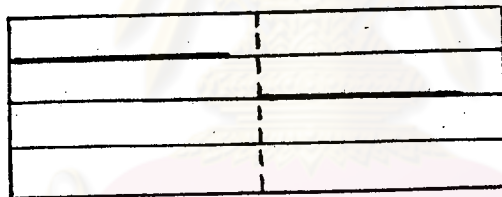
ว.2 กลาง - ขึ้น - ตก

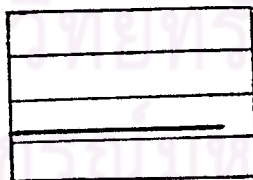
ว.3 ต่ำ - ตก

ว.4 ต่ำ - ขึ้น

ว.5.1 สูง ระดับ   ว.5.2 กลาง ระดับ

ว.6 ต่ำ ระดับ

ภาพที่ 18 ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้ กลุ่มที่ 2

วรรณยุกต์ในภาษาถิ่นใต้ กลุ่มที่ 2 นี้มีจำนวนทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง และมีลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ ดังนี้ (ดูภาพที่ 18 หน้า 125 ประกอบ)

2.1 วรรณยุกต์ที่ 1 คือ วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก / ๓/ หน่วยเสียง วรรณยุกต์นี้ มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 4 แล้วค่อย ๆ เลื่อนสูงขึ้นไปประมาณระดับที่ 5 และตกลงมาทันทีในตอนท้ายของพยางค์ที่ระดับเสียงที่ 4

เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ในภาษาถิ่นกลุ่มนี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียน¹ ไม่มีรูปวรรณยุกต์หรือมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง หรืออักษรต่ำ ที่มี ห นำ

<u>ตัวอย่าง</u>	wi: ¹	"หวิ"
	hu: ¹	"หุ"
	si:n ¹	"สิน"
	fu: ¹	"ฝุง"
	si: ¹	"สี"
	khu: ¹	"ขู"

2.2 วรรณยุกต์ที่ 2

วรรณยุกต์ที่ 2 คือ วรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-ตก / ๓/ หน่วยเสียง วรรณยุกต์นี้ มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 3 แล้วเลื่อนสูงขึ้นประมาณระดับเสียงที่ 4 และตกลงมาทันทีในตอนท้ายของพยางค์ที่ระดับเสียงที่ 3

เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ในภาษาถิ่นกลุ่มนี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียน ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง

¹ หมายถึง รูปตัวเขียน หรือภาษาเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน

<u>ตัวอย่าง</u>	di: ²	"ต"
	ti: ²	"ต"
	bi: ²	"ต" (กระ)ยี่
	pu: ²	"ป"
	pu: ²	"ป"
	pi:n ²	"ป"

2.3 วรรณยุกต์ที่ 3 คือ วรรณยุกต์ ต่ำ-ตก / ๓ / หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 2 แล้วค่อย ๆ เลื่อนลงมาประมาณระดับเสียงที่ 1

เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในภาษาไทยถิ่นกลุ่มนี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียน ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ

<u>ตัวอย่าง</u>	ru: ³	"ร"
	ru: ³	"ร"
	tɕhi: ³	"ช"
	wi: ³	"ร"
	khi:m ³	"คิม"
	ju:ɰ ³	"ยุง" (นก)ยุง

2.4 วรรณยุกต์ที่ 4 คือ วรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น / ๔ / หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 2 แล้วเลื่อนสูงขึ้นประมาณระดับเสียงที่ 4

เสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ในภาษาไทยถิ่นกลุ่มนี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียนมีรูปวรรณยุกต์เอากำกับ โดยมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ และในพยางค์ตายสระยาว ที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ

<u>ตัวอย่าง</u>	khu: ⁴	"คู"
	mu:k ⁴	"มูก" (น้ำ)มูก
	khi: ⁴	"คี"
	mi:t ⁴	"มิด"
	phi: ⁴	"ฟี"
	ri:t ⁴	"ริด"

2.5 วรรณยุกต์ที่ 5   วรรณยุกต์ที่ 5 ในภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มที่ 2 นี้ มีเสียงวรรณยุกต์ย่อย 2 เสียง คือ เสียงวรรณยุกต์ สูง-ระดับ และเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ¹

2.5.1 เสียงวรรณยุกต์ สูงระดับ / ˥ / เป็นเสียงที่จุดเริ่มต้นของการออกเสียง จนกระทั่งถึงจุดจบของเสียงอยู่ประมาณระดับที่ 4 โดยตลอด

เสียงวรรณยุกต์ย่อยนี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียน มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง หรือในพยางค์ตาย สระเสียงยาว ที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง

<u>ตัวอย่าง</u>	su: ⁵	"สู"
	phu: ⁵	"ฟู่"
	khi: ⁵	"คี"
	ni: ⁵	"หนี"
	wi:t ⁵	"หวิด"
	mu:k ⁵	"หมูก" (จูก)

¹ในการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ 2 เสียงนี้ ให้เป็นหน่วยเสียงเดียวกัน ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์ในการแจกแจงแบบสัทลักษณ์ (ดูเกณฑ์ในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ หน้า 115-117 ประกอบ)

2.5.2 เสียงวรรณยุกต์ กลางระดับ / ㅏ / เป็นเสียงที่จุดเริ่มต้นของการออกเสียง จนกระทั่งถึงจุดจบของการออกเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 3 โดยตลอด

เสียงวรรณยุกต์ย่อนี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียนมีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง หรือในพยางค์ตาย สระยาว ที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง

ตัวอย่าง	ku: 5	"จู้"
	bi: 5	"ชี่"
	tɕi: 5	"จี้"
	pi:k 5	"ปัก"
	bu:t 5	"บุค"

2.6 วรรณยุกต์ที่ 6 คือ วรรณยุกต์ ต่ำระดับ / ㅓ / หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของการออกเสียงจนกระทั่งถึงจุดจบของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 2 โดยตลอด

เสียงวรรณยุกต์ที่ 6 นี้เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ซึ่งในการเขียนมีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ และมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ

ตัวอย่าง	tɕhu: 6	"จู้"
	ru: 6	"จู้"
	tɕhi: 6	"จู้"

อนึ่ง การที่ผู้วิจัยรวมเสียงวรรณยุกต์ สูงระดับ และกลางระดับ เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน ด้วยเกณฑ์แบบสับพัสสิก แต่ไม่ได้ใช้เกณฑ์นี้แยกวรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก และ กลาง-ขึ้น-ตก เป็นคนละหน่วยเสียง ทั้งนี้เพราะการแยกวรรณยุกต์ของคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง ออกจากคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง ทั้งที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์หรือมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับนั้น เป็นลักษณะสำคัญของระบบวรรณยุกต์ในภาษาใต้¹

¹ ดูตารางที่ 3-5 หน้า 53-55 และภาพที่ 9 หน้า 43 ประกอบ

การเปรียบเทียบวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มที่ 1, กลุ่มที่ 2, และภาษาไทยมาตรฐาน

	A	B	C	DL
4	ว.1			
3	ว.2	ว.3	ว.4	ว.3
2				
1		ว.4	ว.5	ว.4'

ภาษาไทยมาตรฐาน

	A	B	C	DL
4	ว.1			
3	ว.2		ว.5	
2				
1	ว.3	ว.4	ว.6	ว.4

ภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 1

	A	B	C	DL
4	ว.1		ว.5.1	
3	ว.2		ว.5.2	
2				
2	ว.3	ว.4	ว.6	ว.4

ภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 2

ภาพที่ 19 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 1, ภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 2 และภาษาไทยมาตรฐาน

	A	B	C	DL
4	ค			
3		ค	ค	ค
2	ค			
1		ค	ค	ค

ภาษาไทยมาตรฐาน

	A	B	C	DL
4		ค		
3		ค		ค
2				
1	ค	ค	ค	ค

ภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มที่ 1

	A	B	C	DL
4	ค			ค
3		ค		ค
2				
1	ค	ค	ค	ค

ภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มที่ 2

ภาพที่ 20 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ ในภาษาไทยถิ่นใต้
กลุ่มที่ 1 ภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มที่ 2 และภาษาไทยมาตรฐาน

การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาถิ่นใต้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูภาพที่ 19-20 หน้า 130 และ 131 ประกอบ)

เป็นที่น่าสังเกตว่า ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ และการแยกเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่น กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 คล้ายคลึงกันมาก ยกเว้น เสียงวรรณยุกต์ ระหว่าง C1, C2 และ C3 ซึ่งมีการแยกเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกัน นั่นคือ ภาษาไทยถิ่น กลุ่มที่ 1 เสียงวรรณยุกต์ ในแถว C1, C2 และ C3 เหมือนกัน แต่เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 2 C1 กับ C2 และ C3 จะเป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน และในทำนองเดียวกันเสียงวรรณยุกต์ในแถว DL1 กับ DL2 และ DL3 ในภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 2 นั้น เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน ส่วนในภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 1 นั้น เสียงวรรณยุกต์ในแถว DL1, DL2 และ DL3 ไม่มีการแยกลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์

ดังนั้นในเรื่องจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ (ดูภาพที่ 19 หน้า 130 ประกอบ) จะเห็นว่า ภาษาไทยถิ่นใต้ ทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีจำนวนหน่วยเสียงเท่ากัน คือ 6 หน่วยเสียง แต่มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์แตกต่างกัน

จากตารางเปรียบเทียบการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาย่อยต่าง ๆ ที่นำมาวิจัยกับการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน อาจแยกอธิบายรายละเอียดเพื่อให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นได้ดังนี้

1. แถว A พยางค์เป็น (ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ)

แถว A	ไทยมาตรฐาน	ไทยถิ่นกลุ่ม 1	ไทยถิ่นกลุ่ม 2
1 ทมิ	ก	ก	ก
2 ต	ก	ก	ก
3 ต		ก	ก
4 ร		ก	ก

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบลักษณะของวรรณยุกต์และการแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว A

1.1 ภาษาไทยมาตรฐาน แยกเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

1.1.1 A1 (ว.1) เสียงต่ำ-ขึ้น [˩]

1.1.2 A2, 3, 4 (ว.2) เสียงกลาง-ตก [˨]

1.2 ภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 1 และภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 2 แยกเป็น 3 หน่วย

เสียงวรรณยุกต์ คือ

1.2.1 A1 (ว.1) เสียงสูง-ขึ้น-ตก [˥]

1.2.2 A2 และ A3 (ว.2) เสียงกลาง-ขึ้น-ตก [˨]

1.2.3 A4 (ว.3) เสียงต่ำ-ตก [˩]

2. แถว B พยางค์เป็น (มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ)

แถว B	ไทยมาตรฐาน	ไทยถิ่นกลุ่ม 1	ไทยถิ่นกลุ่ม 2
ช		˥	˥
ช (กระ)ช	˨	˥	˥
ค	˥	˩	˩

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ และการแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว B

2.1 ภาษาไทยมาตรฐานแยกเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

2.1.1 B1, 2, 3 (ว.3) เสียงต่ำ-ตก [˩]

2.1.2. B4 (ว.5) เสียงสูง-ตก [˥]

2.2 ภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 แยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว B

ออกเป็น 3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

2.2.1 B1 (ว.1) เสียงสูง-ขึ้น-ตก [h]

2.2.2 B2 และ 3(ว.2) เสียงกลาง-ขึ้น-ตก [h]

2.2.3 B4 (ว.4) เสียงต่ำ-ขึ้น [h]

3. แถว C: พยางค์เป็น (มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ)

แถว C	ไทยมาตรฐาน	ไทยถิ่น I	ไทยถิ่น II
1	h	f	f
2			f
3	f	f	f
4			f

ตารางที่ 12 : เปรียบเทียบลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ และการแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว C

3.1 ภาษาไทยมาตรฐาน แยกเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

3.1.1 C1, 2 และ 3(ว.4) เสียงสูงตก [N]

3.1.2 C4 (ว.5) เสียงสูง-ขึ้น [f]

3.2 ภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 1 แยกเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

3.2.1 C1, 2 และ 3 (ว.5) เสียงสูงระดับ [f]

3.2.2 C4 (ว.6) เสียงต่ำระดับ [L]

3.3 ภาษาไทยถิ่นกลุ่มที่ 2 แยกเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

3.3.1 C1 (ว.5.1) เสียงสูงระดับ . [f]

3.3.2 C2 และ 3(ว.5.2) เสียงกลางระดับ [f]

3.3.3 C4 (ว.6) เสียงต่ำระดับ [L]

4. แถว DL (พยางค์ตาย เสียงยาว)

	ไทยมาตรฐาน	ไทยถิ่น 1	ไทยถิ่น 2
1	หรีด		┐
2	ปึก	┐	┐
3	บุค		
4	จุก	┐	┐

ตารางที่ 13. เปรียบเทียบลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ และการแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว DL

4.1 ภาษาไทยมาตรฐานแยกเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

4.1.1 DL1, 2, 3 (ว.3) เสียงต่ำ-ตก

4.1.2 DL4 (ว.4) เสียงสูง-ตก

4.2 ภาษาไทยถิ่น กลุ่มที่ 1 แยกเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

4.2.1 DL1, 2 และ 3 (ว.5) เสียงสูงระดับ

4.2.2 DL4 (ว.4) เสียงต่ำ-ขึ้น

4.3 ภาษาไทยถิ่น กลุ่มที่ 2 แยกเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ

4.3.1 DL1 (ว.5.1) เสียงสูงระดับ

4.3.2 DL2 และ 3 (ว.5.2) เสียงกลางระดับ

4.3.3 DL4 (ว.5) เสียงต่ำระดับ

จะเห็นได้ว่า จากการวิจัยครั้งนี้ ถ้าใช้เกณฑ์ในเรื่องลักษณะทางสัทศาสตร์ของ
วรรณยุกต์มาแบ่งเขตภาษา สามารถแบ่งเขตภาษาได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มภาษาภูเก็ตและ
พังงา และกลุ่มภาษากระบี่และตรัง¹ แต่งานวิจัยของทิลเลอร์ ซึ่งใช้เกณฑ์ในเรื่อง
วรรณยุกต์มาแบ่งเขตภาษา พบว่า ภาษาใน 4 จังหวัดต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นภาษาในกลุ่ม
ภาษาเดียวกัน (ยกเว้นตรังบางส่วน)² ผู้วิจัยคิดว่า งานวิจัยครั้งนี้ ได้มีการเลือกกลุ่ม
ตัวอย่างอย่างมีระบบและกลุ่มตัวอย่างจากพื้นที่ในเขตจังหวัดตรัง กระบี่ พังงา และ
ภูเก็ต เป็นจำนวนถึง 23 พื้นที่ ผู้วิจัยจึงคิดว่า เส้นแบ่งเขตภาษาที่ลากขึ้น น่าจะใกล้เคียง
กับความเป็นจริงมากกว่า เส้นแบ่งเขตภาษาของทิลเลอร์

นอกจากนั้น วรรณยุกต์ในภาษาตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต จากผลการ
ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันกับงานวิจัยที่เคยมีผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้ว กล่าวคือ
วรรณยุกต์ในกลุ่มภาษาภูเก็ตและพังงา และวรรณยุกต์ในกลุ่มภาษากระบี่และตรัง จาก
ผลการศึกษาวิจัยนี้ มีจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงวรรณยุกต์ ตลอดจนมี
ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ที่คล้ายคลึงกันมากกับงานวิจัยของบราวน์ ซึ่งได้สร้าง
รูปของภาษาย่อยภูเก็ตและพังงา ให้เป็นกลุ่มภาษาย่อย ที่มาจากกลุ่มภาษาไชยา และ
ได้สร้างรูปของภาษาย่อยกระบี่และตรัง ว่าเป็นกลุ่มภาษาย่อย ที่มาจากกลุ่มภาษานคร-
ศรีธรรมราช³

อนึ่ง ถ้าวางงานวิจัยครั้งนี้กับงานวิจัยของธีระพันธ์ ล. ทองคำ และคณะ⁴
ผู้อ่านจะเห็นภาพของภาษาไทยถิ่นใต้ ซึ่งบราวน์ สร้างรูปของภาษาว่าเป็นสายไชยา
และสายนครศรีธรรมราช ได้อย่างชัดเจน เพราะ ธีระพันธ์ ล. ทองคำ และคณะ
ได้แบ่งภาษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 16 อำเภอ ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่น่าสนใจ คือ

¹ ฎรายละเอียดหน้า 123-125 ประกอบ

² ฎงานวิจัยของทิลเลอร์ หน้า 37-43 ประกอบ

³ ฎงานวิจัยของบราวน์ หน้า 28-38 ประกอบ

⁴ ฎงานวิจัยของธีระพันธ์ ล. ทองคำ หน้า 44 ประกอบ

กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 ซึ่งมีจำนวนวรรณยุกต์ การแยกวรรณยุกต์และลักษณะทางสัท-
ศาสตร์ของวรรณยุกต์ ใกล้เคียงกันมากกับงานวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 ซึ่งอยู่ทางตอน
เหนือ ตอนกลาง และตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีอาณาเขตติดต่อ
กับจังหวัดพังงา มีจำนวนวรรณยุกต์ และการแยกวรรณยุกต์ ในคำที่เป็นพยางค์เป็น เหมือน
กับภาษาภูเก็ตและพังงา ซึ่งเป็นภาษาในสายไชยา และในทำนองเดียวกัน กลุ่มที่ 3 ซึ่ง
อยู่ทางตอนใต้ ตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และมี
อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดกระบี่ มีจำนวนวรรณยุกต์ และการแยกวรรณยุกต์เหมือนกับกลุ่ม
ภาษากระบี่และตรัง¹ ซึ่งเป็นภาษาในสายนครศรีธรรมราช

วรรณยุกต์ในกลุ่มภาษาภูเก็ตและพังงา จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่
คล้ายคลึงกันกับงานวิจัยของ ไสว เรืองวิเศษ² ซึ่งได้ศึกษาภาษาถิ่นตำบลเทพกษัตริย์
อำเภอดกลาง จังหวัดภูเก็ต ไว้อย่างละเอียดในเชิงพรรณนา

¹ ฎภาพที่ 25 หน้า 159 ประกอบ

² ฎงานวิจัยของ ไสว เรืองวิเศษ หน้า 47-49 ประกอบ